NUMMER 70 EEN UITGAVE VAN HET ARCHIEF JEAN DULIEU DECEMBER 2016

BOUTERBODE

Paulus ontmoet een zwarte kerstengel

Winter en sneeuw zijn onvermijdelijk met elkaar verbonden en Jean Dulieu liet Paulus dan ook minstens eenmaal per jaar een sneeuwavontuur beleven. Het grote bos werd bedekt door een dikke laag sneeuw, die elk geluid leek op te slokken. Af en toe klonk er alleen iets van een zuchtje en meteen daarna een plofje, als zo'n dot wittig poeder van een tak gleed en in de witte vloer verdween. Behalve romantiek heeft zo'n besneeuwd bos ook iets geheimzinnigs en vaak resulteerde dat bij Dulieu in ontmoetingen met vreemde wezens als sneeuwsnuiver en mutsenbles, die net als de sneeuw zelf na een bepaalde tijd weer verdwenen als... juist , als sneeuw voor de zon.

Voor de speciale Paulus-kerstkaart die we aan het eind van ieder jaar naar onze abonnees sturen, kiezen we vaak voor zo'n sneeuwtafereel, maar niet altijd. Dit jaar kreeg sneeuwvrije Salomo de hoofdrol toegeschoven, omdat hij zich voor deze gelegenheid zo fraai had opgedoft.

Zij begrijpen het niet allemaal

De afbeelding van de kerstkaart verscheen oorspronkelijk in 1958 in een tijdschriftverhaal, waarin Paulus verzuchtte dat kerstmis al weer voorbij was: 'Wil je wel geloven dat het me echt spijt? Het is een prachtig feest. Het mooiste feest dat ik ken. Ik word er altijd stil van en... gelukkig. Ik geloof dat het met de dieren net zo gaat. Natuurlijk begrijpen ze niet zo goed wat het allemaal betekent, ze voelen het niet zo diep aan als een kabouter, maar het heeft toch beslist een veredelende invloed op ze. o ja, vast en zeker.'

Toen Paulus dat gezegd had, hoorde hij een harde ravenstem, die een verwaande kras liet horen.

Paulus liep meteen naar buiten om te kijken wat er aan de hand was. En daar trof hij een bijzonder trotse Salomo aan, met kaarsen op zijn snavel, met strikken om en met een kerstklok op zijn buik.

'Ik ben een kerstengel,' riep Salomo. 'Zie je wel, een pracht van een kerstengel.'

'Maar Salomo,' zei Paulus, 'kerstengelen zijn toch nooit zwart?'

'Ik zou niet weten waarom niet,' kraste Salomo. 'Ravenzwart is de mooiste kleur die er bestaat. En dus is een zwarte kerstengel veel mooier dan een witte. O zo!'

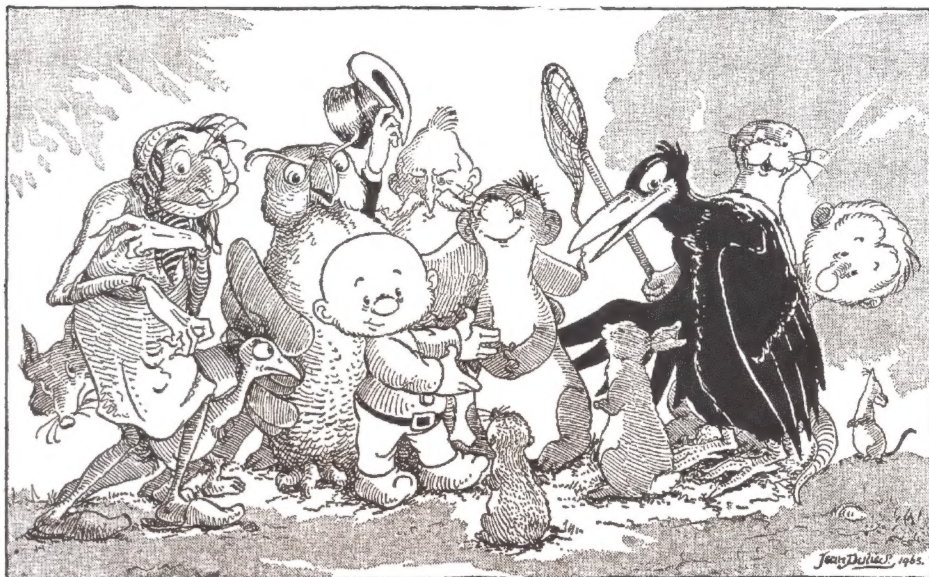
Een gelukkig gevoel

Paulus staarde bedremmeld naar Salomo. Hij wist niet precies wat hij zeggen moest, maar hij was ervan overtuigd dat Salomo groot ongelijk had. Op dat moment ontdekt hij opeens Gregorius, zo rond als een tonnetje. Gregorius lachte vettig en verklaarde: 'Ik ben een kerstbrood. Zie je wel?'

'Nee,' zei Paulus aarzelend. 'Waar is dat kerstbrood dan?'

'Er zit een lint om heen,' legde Gregorius uit.

– LEES VERDER OP PAGINA 3

Daar is-ie weer!

'Paulus komt terug in Het Vrije Volk. Van zaterdag af zullen uw kinderen – maar niet minder, geloven wij, u zelf! – de avonturen van tekenaar en verteller Jean Dulieus kleine held weer dagelijks in onze krant kunnen volgen.'
Met deze woorden bij een brede illustratie kondigde de krant de hernieuwde publicatie van Dulieus werk in 1963 aan.
'Als u een goed geheugen hebt en de kinderschoenen reeds geruime tijd ontwassen bent zult u zich de avonturen van Paulus herinneren. Dat kan, want Jean Dulieu heeft ze vele jaren geleden al eens in deze krant verteld. Maar de kinderen van nu kennen ze in elk geval niet en voor de ouderen geldt naar onze stellige mening dat zij ze nog wel eens willen lezen.
Dus, zaterdag a.s. WELKOM PAULUS!'

Paulus als boekenlegger

Na het artikel over Tessa in Bouterbode 68 stelden diverse abonnees de vraag wat er zo interessant was aan de stripaflevering waaraan werd gerefereerd. Om dat uit te leggen gaan we bijna 60 jaar terug in de tijd.

In 1957 beëindigde Jean Dulieu zijn succesvolle dagstrip in *Het Vrije Volk*. In de jaren er na werd hem vaak gevraagd terug te keren, maar het duurde zes jaar (tot 1963) voor Dulieu aan dit verzoek gehoor gaf. Eigenlijk had hij helemaal geen tijd om een nieuwe serie verhalen te tekenen en daarom koos hij voor de makkelijkste weg, namelijk het opnieuw plaatsen van het oude materiaal. Daartoe sorteerde hij uit de vele honderden originele stroken de beste delen, mixte ze tot een nieuwe volgorde, bracht een nieuwe nummering aan en tekende en schreef de losse delen tenslotte aan elkaar. Achteraf bracht deze herpublicatie veel meer werk met zich mee dan Dulieu had ingeschat.
Soms ook ontbrak er een complete strook en was hij gedwongen een kopie te tekenen. Het viel hem niet mee dat in de eenvoudige tekenstijl van vroeger te doen.

Wachtrij omgedraaid

Zo is strook 318 gebaseerd op de oorspronkelijke strook 354. Nadat Dulieu Paulus had hertekend in zijn tekenstijl van de jaren veertig, ging hij vervolgens los: gedreven door ergernis over het modderige drukwerk van de krant veranderde Dulieu de wat plompe figuurtjes van wezel, kip en konijn in kleine kunstwerkjes met een ragfijne lijnvoering. De dieren staan ook niet langer gedwee op hun beurt te wachten. Nee, de opstelling van Pieters patiënten is geraffineerder en ruimtelijker, wat wordt versterkt door het weglaten van de achtergrond. Door het in beeld brengen van hun opdringerige karakter, keert de tekenaar de wachtrij zelfs om. De ooievaar met de verbonden poot, oorspronkelijk nummer drie in de rij, moet tot zijn ergernis constateren dat hij nu opeens bijna achteraan staat!

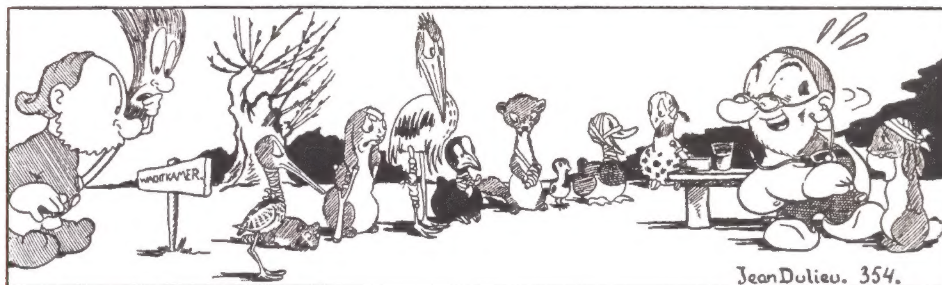
Boekenlegger

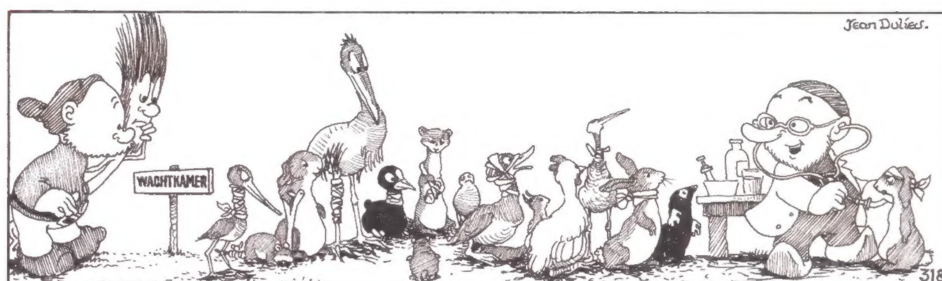
Dit alles maakte strook 318 een boeiende tekening om te bestuderen, maar de (toen nog) vijfjarige Tessa zag er gewoon een leuke boekenlegger in. Hoe zal ze over een aantal jaren reageren, als ze het Paulus-geboortekaartje van haar eigen moeder onder ogen krijgt?

Paulus ontmoet een zwarte kerstengel

– VERVOLG VAN PAGINA 1

Toen mengde Salomo zich in het gesprek. 'Foei Gregorius,' sprak hij verwijtend. 'Jij schijnt niet te begrijpen wat Kerstmis precies betekent. Jij bent niet fijngevoelig, zoals ik. Een kerstbrood, Gregorius, daar behoor je stil van te worden. Een kerstbrood moet je gelukkig maken. Is het niet zo, Paulus?'
'Hm,' zei Paulus.
'Maar ik bèn gelukkig,' zei Gregorius toen. 'Ik heb me in tijden niet zo lekker gelukkig gevoeld. Het was een heerlijk kerstbrood!

Zoals u in alle kranten heeft kunnen lezen was ons land in oktober goed vertegenwoordigd op de Duitse Buchmesse. Dit was mede het gevolg van het gastlandschap van Vlaanderen en Nederland, dat er toe leidde dat zelfs de koningshuizen van beide landen bij de opening in Frankfurt acte de présence gaven.

Ter gelegenheid van dit gastlandschap ontstond eind 2015 een gezamenlijk initiatief van het Nederlands Letterenfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren om een informatief en toegankelijk overzichtswerk te maken, waarin Nederlandse en Vlaamse kinderboekauteurs en -illustratoren aan de wereld worden gepresenteerd.
Binnen enkele maanden schreven Mirjam Noorduijn en Veerle Vanden Bosch de tekst voor een fantastische full-colour uitgave van ruim 300 pagina's dat de titel *Het Boekenboek* kreeg. Het heeft de opzet van een lees-, kijk- en bladerboek, maar is tevens een zoekgids met talrijke verwijzingen ter inspiratie, om (groot)ouders, docenten en eigenlijk alle volwassenen die zich hun kinderjaren nog herinneren kennis te laten maken met de rijkdom van de kinder- en jeugdliteratuur binnen de brede context van de grote boekenwereld.

Jean Dulieu is nog niet vergeten

Het werd 'een verrukkelijk en mooi boek om te dwalen door de jeugdliteratuur', 'wonderschoon vormgegeven', 'ongelooflijk rijk en inspirerend', kortom 'een boek waar elke leesliefhebber van gaat watertanden' om enkele recensies aan te halen.

Drie multitalenten

MARTEN TOONDER

JEAN DULIEU

HARRIE GEELEN

Onmisbare jeugdboeken

Multitalenten

Maar wat voor ons belangrijk was: komt het werk van Jean Dulieu ook aan bod?
Jazeker, twee keer zelfs. Allereerst is de auteur opgenomen in het hoofdstuk 'Multitalenten', geflankeerd door Marten Toonder en Harrie Geelen. Behalve dat Dulieu daarin genoemd wordt als allround kunstenaar, omschrijft Mirjam Noorduijn Paulus als multimediale kinderheld avant la lettre. Dat is niet alleen een terechte, maar tevens een prettige waardering die de boskabouter in z'n zak kan steken!
Vervolgens vinden we Dulieu ook terug in het hoofdstuk 'Sinterklaasverhalen'. Tot de drie voorbeelden van bijzondere klaasvertellingen behoort ook *Paulus de hulpsinterklaas*. In dat boek worden niet alleen de bijzonderheden van het Sinterklaasfeest uit de doeken gedaan, maar komt de boskabouter er ook al snel achter dat voor Sinterklaas spelen moeilijker is dan je denkt.

Van woodgnome tot woodland gnome

Uitgeverij Leopold wierp zich op om de Nederlandse editie van het boek te distribueren en de gezamenlijke Vlaamse en Nederlandse letterenfondsen zorgden tegelijkertijd voor een Engelse editie om buitenlandse uitgevers te enthousiasmeren voor onze klassieke en hedendaagse kinder- en jeugdboeken. De titel *Het Boekenboek* was echter wat lastig te vertalen, maar werd uiteindelijk omgezet in *The Book of children's Books*. Jean Dulieu werd daarin een 'all-round artist' en woodland gnome Paulus 'a very early example of a multimedia children's hero'. Hoe mooi wilt u het hebben?!

POST VOOR PAULUS

Een selectie uit de vele brieven en e-mails die u ons in de afgelopen periode toestuurde. De afzenders kregen de Paulus-boekenlegger toegestuurd.

Veel te klein

Wilt u, in het vervolg, prenten zoals die op pagina 3 van Bouterbode 69 niet zo verschrikkelijk klein afdrukken? Ik doel hierbij op de prent aan het einde van het stuk 'De Tune'. Persoonlijk vind ik dit een zeer, maar dan ook zeer krachtige en werkelijk waar schitterende prent die nadere bestudering waard is. Nu wordt een deel van de kracht ontnomen doordat de prent zo klein is afgedrukt, en dat is zonde.

Jurriaans Evers
ZEEWOLDE

Helemaal mee eens, maar we wilden slechts het artikel sfeervol afsluiten. En omdat deze prent al eerder gepubliceerd is in *De Kunst van Jean Dulieu*, plus als schutblad fungeert in beide delen van de reeks met dezelfde naam, durfden we ons dit te veroorloven. Ook in close-up blijft het trouwens genieten...
Maar we zullen ons leven beteren!

— DE REDACTIE

DE BEZEMS NEMEN DE VLUCHT – door Jean Dulieu

Paulus was nu werkelijk heel boos geworden. 'Het is uit!' riep hij dreigend tegen de zeven jonge bezempjes! 'Het is helemaal uit! Of eigenlijk bedoel ik: jullie moeten zorgen dat het uit is. En gauw, anders zal ik jullie...' Paulus sprak niet uit wat hij precies zou en dat kwam, omdat hij echt niet wist wat hij tegen zeven jonge heksenbezempjes moest beginnen. Maar gelukkig waren de boosdoeners al voldoende geschrokken van deze kwade kabouter. Ze hadden nooit van Paulus gedacht, dat hij zó boos kon worden en nu werden ze van pure ontsteltenis opeens heel gedwee. In een kringetje gingen ze om de mekkerende Eucalypta heen staan en hieven bezwerend hun magere bezemarmpjes op. Toen kwamen de toverspreukjes los. Het regende toverspreukjes. Nooit had Paulus kunnen denken dat heksenbezempjes zoveel toverspreukjes kenden. 'Of ze ook gevaarlijk zijn!' dacht hij bij zichzelf. Maar tegen de bezempjes schreeuwde hij: 'Opschieten, zorg dat Eucalypta weer een gewone heks wordt, anders zal ik jullie...' Het hielp gelukkig. Eucalypta veranderde weer in het lelijke oude wijfje dat ze altijd geweest was en zelfs zij slaakte een zucht van verlichting. Nauwelijks was de verandering voltrokken of Paulus keerde zich met hetzelfde boze gezicht tegen Dorus Bezem en riep: 'En nou jij weg, Dorus, met al je kinderen. Ik wil ze hier nooit meer zien. Breng ze maar naar... tja, ik weet niet waarheen.' Dorus knikte bleekjes en zette het meteen op een lopen. En toen kwam de aap uit de mouw, of liever: de zwabber uit de struiken. Ja, werkelijk, achter de bevende Dorus aan holde het bezemwijfje, dat zich tot dusver weg had gehouden: een allerlelijkste zwabber! '*Ooooooo*,' zuchtte Paulus, toen hij de familie zag weggalopperen, 'wat ben ik blij dat ik zo boos kon worden! Stel je voor dat we dat stel in het grote bos moesten houden! Die sufferd van een Dorus! Ik hoop maar dat dit een goede les voor hem is geweest. Trouwen is tot daar aan toe, hoewel ik het een heksenbezem nooit aan zou raden. Maar één ding staat vast en dat moet iedereen maar goed in zijn oren knopen: Trouw nooit met een zwabber!'

(WORDT VERVOLGD)

BOUTERBODE 70
REDACTIE Maarten J. de Meulder
POSTADRES Dobbenwal 47 – 9407 AD Assen
MAILADRES info@demeulder.nl

ABONNEMENT – BB71 t/m 75: € 8,50 op REKENING – NL97 INGB 0003 9454 95 t.n.v. Uitgeverij De Meulder, Assen – of via aankoop in de webwinkel van www.demeulder.nl

VORMGEVING Rudy Vrooman, Zaandam
VERANTWOORDING PAULUS-ILLUSTRATIES

TIJDSCHRIFTCODE ISSN 1388-2465